

Fiskavörur er so at siga allar útflutningur okkara.

Allur útflutningur Føroyar í 1994 var 2.103.000.000 kr. Harav vóru fiskavörurnar meira enn 2 milliardir, meðan restin bert var 100 milliónir og av teimum var helvtin, 50 milliónir, skip, sum vóru seld av landinum. Hinar 50 milliónirnar í útflutningi eru frimerki og aðrar vörur, t.d. skinn, fiskreiðskapur og maskinur.

Flotin er eisini nógv minkaður. Í 1985, tá ið hann var størstur, vóru 324 skip í flotinum, harav 263 fiskiskip. Og í dag eru 253 skip í flotinum, harav 199 fiskiskip. 64 fiskiskip færri.

Tá fíggarliga bakkaði rakti, fylgdu arbeiðsloysi og fólkaflýting í kjalarvörinum.

Siðani 1989, tá ið fólkatalið var uppi tað mesta, slók 48.000 fólk, hevur støðugt gingið niður á bakka. Seinastu fimm árin er fólkatalið minkað við gott og væl 4000 fólkum. Og tað eru fólk í bestu árum, ið fluttu eru.

Fólkaflýtingin er sum eitt barometur fyri vinnu- og búskaparstöðuna í landinum. Vinnan hevur á-ur verið í kreppu. Fyrsta bakkaði kom longu í 20 unum og ikki gekst mætari í 30 unum. Fiskaprisirnir vóru lágir, fiskaloyvi var undir Føroyum, av tí at fremmandir trolarar oyddu grunnarnar og illa gekst hjá føroyingum at fáa fiski- og havnarrettindir í Grønlandi. Gesti árin flutti eisini nógv fólk úr Føroyum, men fólkaflýtingin í tað tykist nógv álvarsligari. Tað er ilt at meta um hesa ógvisslu flýting, men skaði er longu hendur, tí tað eru tey ungu, tey, sum framtíðin skal byggja á, ið flyta. Vit vera fáteakari á so mangan hátt. Einasta bjarging er, um vit kunnu venda búskaparligu gongdini.

Tað er ikki lögdi, at vreiði og máttloysi hevur eyðkent hesa tíðina. Tað hevur ofta verið frammi í fjølmiðlum og á politiskum fundum, at nú má vreiðin steðga, øll hava skyldina, og vit mugu framleiða okkum burtur úr kreppuni. Eg fái ikki til fulnar tikið undir við hesum sjónarmiðum. Vreiðin uppbyggir víst einki, og hon má fáa ein enda, men vreiðin mátti sleppa fram at, tí vit høvdu mist okkum sjálvi burtur í allari framgongdini. Alt bar til, og tí er so vordið.

Vit vóru hørm bæði um okkum sjálvi og tey ráðandi. Vit høvdu í ov stóran mun bara fylgt við samfelagsrákinum, og politiskt var einki gjørt fyri at steðga infláttini, kostnaðarstöðið var so ovurhonds høgt, at hús fingust valla fyri milliónina.

Tað er so lætt, at geva øllum skuldina. Hvør stendur sjálvsagt til ansvar fyri sínum egna húsarhaldi, men tað var ikki vanligi føroyingurin, sum tók tey stóru

Hvat er vakrari enn ein summarlota á Viðareidi spyr Jenny Lydersen!

uttanlandslátni, sum hann seinni kom at gjalda.

At framleiða okkum burtur úr kreppuni er helst einasti vegur, tá ið vit aftur hava funnið fótafesti, men tað er lættari sagt enn gjørt, tí sum áður nevnt, so hava vit bert eina rávörkeldu, og tað er avmarkað, hvussu nógv vit fáa burturúr at víðgera fiskin meira, men tað er meira ein spurningur um at framleiða ta fiskavöru, ið eftirspurningur er eftir og duga at selja føroyska fiskavörur sum nakad serstakt.

Rávörugrundarlagið verður neyvnan størri í bæði uttan vit við samráðingum fáa víðkað okkara fiskileiðir.

Hygga vit aftur at útflutninginum, so eru ávisir møguleikar í bólknum aðrar vörur. Tað er umráðandi at kanna, um nøkur av hesum vörum kundi givið eina munandi framleiðslu. Nógv hevur verið tosað um at út-

vega nýggja arbeiðspláss og framtaksgrunnurin er stovnaður just við tí endamáli at veita fígging, men enn er ikki nógv hent.

Tað er av størsta týðningi fyri okkum føroyingar, at vit víðurkenna, hvat er livsgrundarlag okkara, at vit fara væl um og fáa mest burturúr okkara tilfeingi. Vit mugu vera fús at fara til verka at troyta nýggjar leiðir. Tað ringasta er at missa áráði.

Tá ið tað gongur væl í hond materielt, er tað skjótt at gloyma tey sonnu livsvirðini. Tey eiga vit at halda fast um eins og forfedranir um aldamót. At missa sína mentan, er at missa seg sjálvan, tá er einki røttfesti longur. Vit eru føroyingar, og eiga at liva sum føroyingur og ikki eftir, hvat onkur tilvildarlig sjónvarpsrás varpar inn í stovu okkara. Tað eru vit, ið velja okkara livsvirði.

Viðingar kenna av sonnum hetta land og tess livskor. Hetta er helst orsøkin til at fólkaflýtingin av Viðareidi hevur verið so lítil. Tykkara arbeiðspláss eru hav, hagi og björg. Tit manna skipini bæði á brúnni, á dekkinum og í maskinrúminum. Tann, sum livir tætt at náttúruni, veit hvussu ymiskt hon gevur, og hvussu mong andlit hon hevur.

Hvat er vakrari enn ein summarlota á Viðareidi, og hvat er ógislari enn tá ið brimíð stendur í bakkan og glaðurokið fer um eiðið. Náttúran er stórbær.

Eg havi øll míni barnaár hugt yvir á hetta eiðið. Eg minnst lötur á loftskamrinum, tá ið eg grundaði yvir, hvat mundi vera hinumegin. Eiðið var so smalt, bert sum ein ripa, og tá ið sólin setti og litaði alt reytt, var tað sum ein dreymur. Og abbi mín, sum var gamal og

upplagstur, segði frá, at har buði hansara næstringar og nógvir skipsfelagar, og hann segði frá tí blipskapi, sær var sýndur, og hann lýsti fólkinu, so eg helt at eg kendi tey, men sum barn kom eg ongantið til Viðareidis. Eg var tilkomin fyrstu ferð, eg var á Viðareidi. Og eg minnst enn, so lögdi tað ljóðar, at eg var ikki stórt vónsvikin, tí Eiðið, hesin vakri parabul, var ein stórvir slætti. Ein av Føroya størstu og vakrastu slættum, grønur og væl vallaður, og báðumegin við tey høgu fjøllini, tey vóru sanniliga vøkur og háberslig.

Viðareidi er kend fyri sín vakurleika langt út um landoddarnar, ikki minst Enniberg, hægsta forberg í Evropa. At Viðareidi er gítin víða fyri sín fagurleika er mst víðinginum Christian Matras, sála, skald og málfrøðingi mikla at takka, hann hevur í skaldskapi sínum

borið heimbygd sína til allar føroyingar og út um landoddarnar. Í Yrkingasavninum „Á helklu eg stóð“, sigur hann soleiðis um heimbygdina: Skal eg í fáum orðum siga útendingum frá teirri náttúru, sum er uttan um lítulheimin hjá fólki her úti í havi, so verða orðini: hon var tað vandamikla, tað ræðiliga, tað magnmikla – og tað, sum var blidari og friðsælari enn alt tað, sum hugurin fær loftað. Hann hevði slíkan tokka til sína heimbygd og tað fólk her búið. Eg haldi hann lýsa hetta so væl í orðinum „teir gomlu“

Teir Gomlu

Oman á foldini sást tú teir fjakka

Búðu undir gørdum og niðri á bakka

Skóru torv í dølum og veltu fram við áum

Sóktu fugl í bjørgum og kopar í gjáum

Fjollini teir gingu, og tóku seyð í urðum

Boru heim til bygdar almikið av rættum burðum

Royndu ystu havmið, og róku stundum grindir

Dyrðu inn um gjartangar og skeiklæðar lindir

Áttu land og sjógv teir sum fáu her á foldum

Flestir finga hvíld á bakkanum í moldum.

Tá ið nýggi skúlin varð tikin í nýtslu, gav Christian Matras víðingum stórvingna gávu víðvíkjandi skaldskapi sínum við teirri treyt, at eldvart rum var gjørt at goyma handritini í. Tað er mitt ynski á hesum degi og ein áheitan á bygdarráðið og viðingar allar at bera so í bandi, at gávan kemur til sættis sum skjótast.

Eg takki fyrri at tit góvu mær ljóð. Guð signi okkum øll og okkara føðiland Føroyar.

Viðingar kenna av sonnum hetta land og tess livskor. Hetta er helst orsøkin til at fólkaflýtingin av Viðareidi hevur verið so lítil